

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

2/2019

ročník/volume 29

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

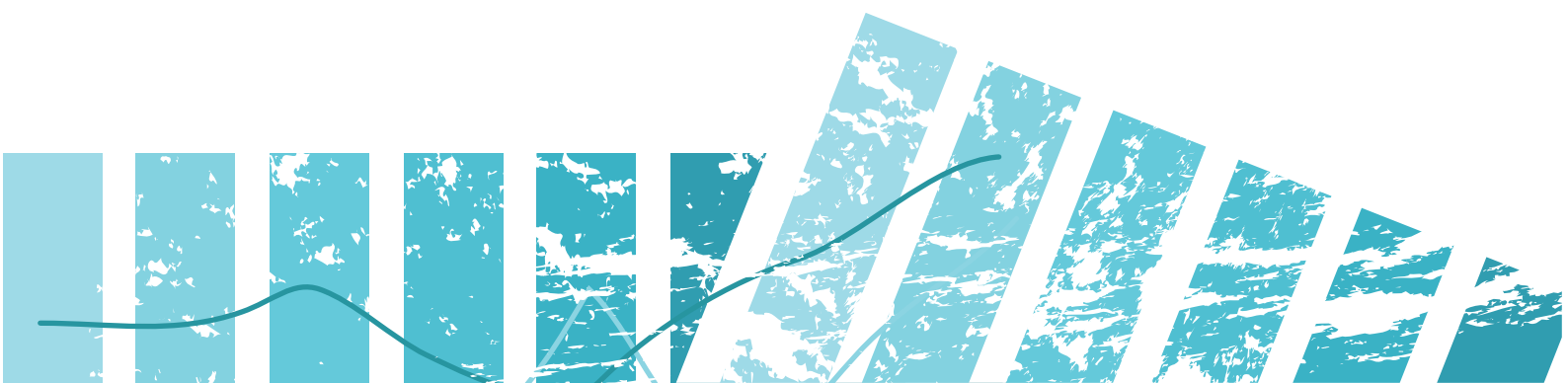
Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 2

Typ článku/Type of article: vedecký článok/scientific article

Strany/Pages: 5 – 13

Dátum vydania/Publication date: 15. apríl 2019/April 15, 2019

Boris VAŇO
INFOSTAT – Výskumné demografické centrum

DEMOGRAFICKÉ VÝZVY NA SLOVENSKU NA NAJBLIŽŠIE DESAŤROČIA **DEMOGRAPHIC CHALLENGES IN SLOVAKIA FOR THE COMING DECADES**

ABSTRAKT

Populačný vývoj na Slovensku prinesie v najbližších desaťročiach zásadné zmeny vo vývoji počtu a hlavne vekového zloženia obyvateľstva. Tieto zmeny následne významne a dlhodobo ovplyvnia fungovanie spoločnosti. Najviac sa to bude týkať oblastí, ktoré sú s obyvateľstvom priamo prepojené – trh práce, sociálne poistenie, zdravotníctvo a sociálne služby. Na demografické výzvy musí spoločnosť adekvátne a včas reagovať.

ABSTRACT

Population development in Slovakia will bring substantial changes in the number and especially in the age structure of the population in the coming decades. Subsequently, these changes will have a significant and long-term impact on the functioning of the society. This will mostly concern areas directly linked to the population - the labor market, social insurance, health care and social services. The society should adequately and in a timely manner respond to demographic challenges

KLÚČOVÉ SLOVÁ

úbytok obyvateľov, populačné starnutie, spoločenské dopady, opatrenia

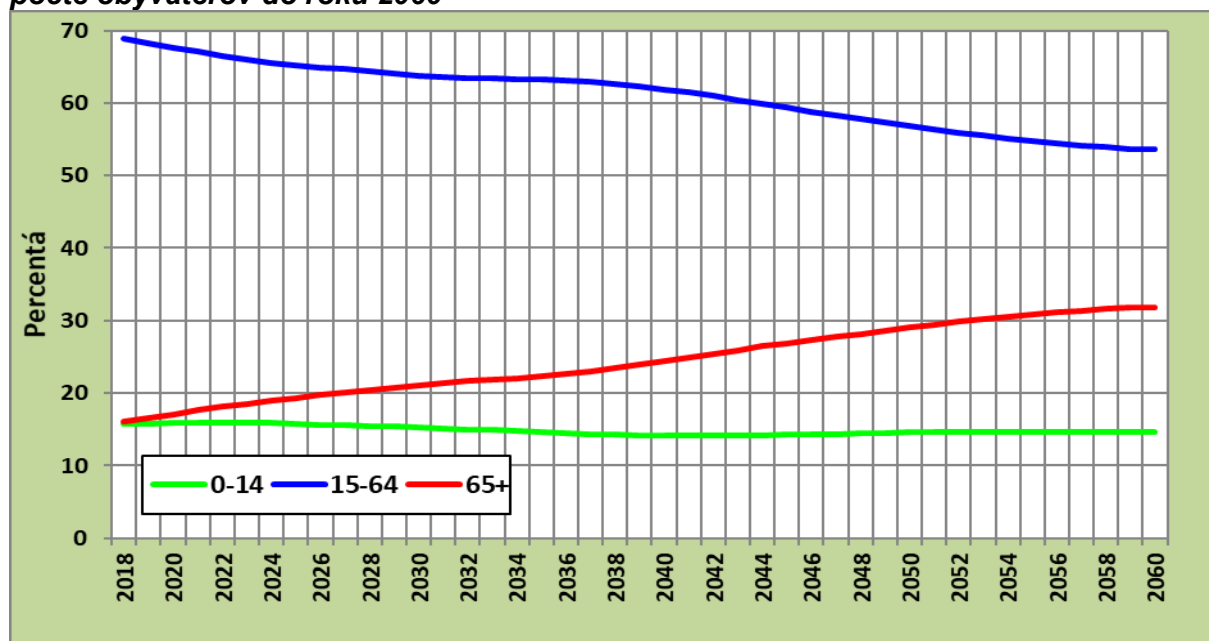
KEY WORDS

population decrease, population ageing, social impacts, measures

1. ÚVOD

V najbližších desaťročiach sa treba na Slovensku pripraviť na zníženie počtu obyvateľov a intenzívne populačné starnutie. Pokles počtu obyvateľov je veľmi pravdepodobný, populačné starnutie nezvratné [2]. Na zmenu týchto hlavných demografických trendov je možné pomýšľať až po roku 2060, keď silné populačné ročníky narodené v 2. polovici 20. storočia prestanú ovplyvňovať vekovú štruktúru obyvateľstva. Podľa stredného scenára najnovšej prognózy [2] by sa mal v období 2017 – 2060 počet obyvateľov SR znížiť o viac ako 308-tis. osôb, resp. 5,7 %, priemerný vek obyvateľstva by za rovnaké obdobie mal vzrásť o 7 rokov, resp. 17,2 %. Ide o významné zmeny, ktoré budú mať závažné spoločenské dopady.

Spomínané zmeny sa javia ešte významnejšie, keď neberieme do úvahy obyvateľstvo ako celok ale jednotlivé vekové skupiny. Ako príklad dobre poslúžia hlavné vekové skupiny (graf č. 1). Kým podiel obyvateľov v predproduktívnom veku sa do roku 2060 prakticky nezmení (v tejto vekovej skupine sa významné zmeny už odohrali hlavne v 90. rokoch minulého storočia), v skupine produktívneho a poproduktívneho obyvateľstva nás najvýznamnejšie zmeny ešte len čakajú. V obidvoch vekových skupinách pôjde o veľmi významné zmeny (zníženie počtu a podielu produktívneho obyvateľstva a zvýšenie počtu a podielu poproduktívneho obyvateľstva, ktoré budú trvať niekoľko desaťročí a budú mať zásadné dopady na fungovanie spoločnosti.

Graf č. 1: Očakávaný podiel obyvateľov v hlavných vekových skupinách na celkovom počte obyvateľov do roku 2060

Zdroj údajov: *Prognóza vývoja obyvateľstva SR do roku 2060*

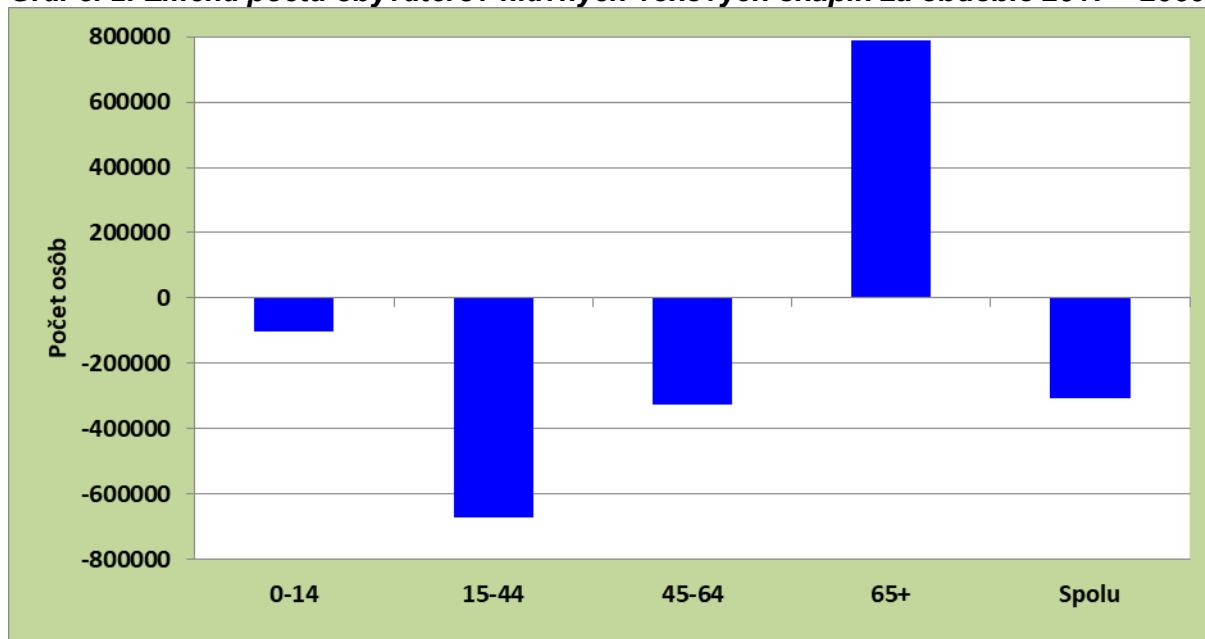
2. OBYVATEĽSTVO V PRODUKTÍVNOU VEKU

Počet obyvateľov v produktívnom veku sa do roku 2060 výrazne zníži. Pokles sa bude týkať obyvateľov v mladšom aj staršom produktívnom veku (graf č. 2), preto sa priemerný vek produktívneho obyvateľstva významnejšie nezmení (bude sa pohybovať v blízkosti hranice 43 rokov). Výrazné zníženie počtu aj podielu osôb v produktívnom veku je dôležitý a priamy signál predovšetkým pre trh práce, existujú však aj mnohé ďalšie dopady, na ktoré sa musí spoločnosť pripraviť. Výrazný úbytok obyvateľov v mladšom produktívnom veku (graf č. 2) bude mať významný demografický dopad. Počet narodených detí sa bude do roku 2060 znižovať a to aj v prípade očakávaného zvýšenia miery plodnosti.

Vzhľadom na očakávané zásadné dopady demografického vývoja na trh práce sa pri hodnotení produktívneho obyvateľstva zameriame na obyvateľstvo vo veku 20 – 64 rokov. Táto veková skupina vzhľadom na ekonomickú aktivitu obyvateľstva totiž najlepšie odráža potenciál pre pracovnú silu. To znamená, že sa zohľadňuje klesajúci podiel obyvateľov so základným vzdelaním a zároveň zvyšujúca sa hranica pre vek odchodu do dôchodku¹.

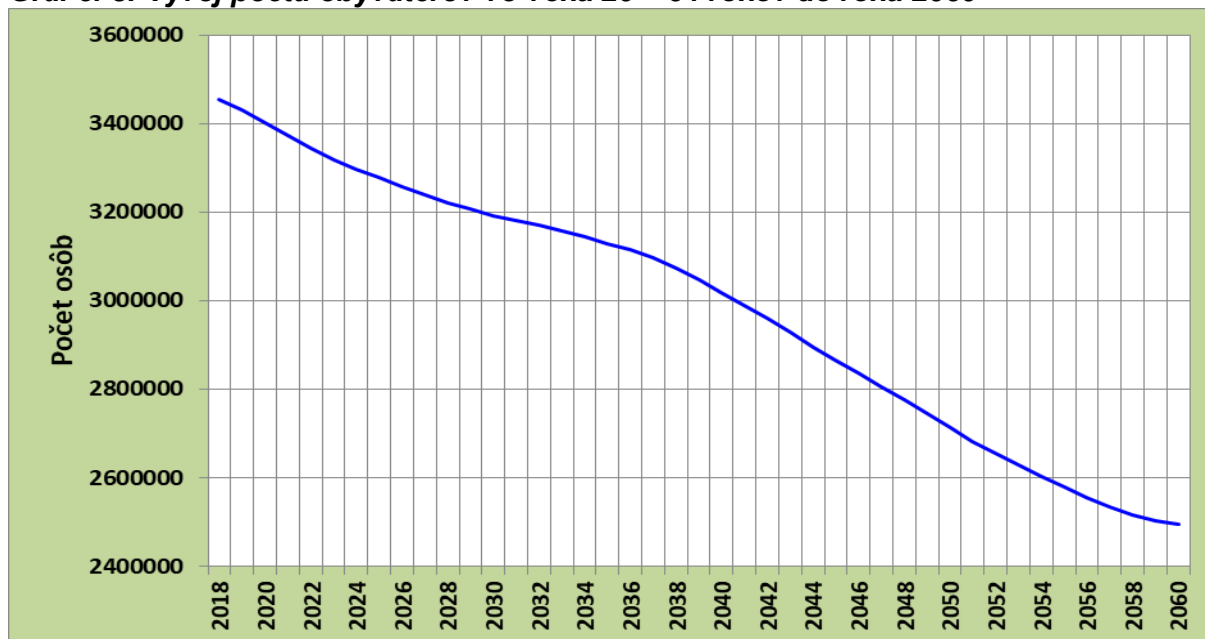
¹ V demografickej štatistike je obyvateľstvo v produktívnom veku obvykle definované ako obyvateľstvo vo veku 15 – 64 rokov. Do takto definovanej skupiny spadá aj pomerne početné ekonomicky neaktívne obyvateľstvo, ktoré sa pripravuje na povolanie. Z hľadiska ekonomickej aktivity lepšie vystihuje realitu veková skupina 20 – 64 rokov, nakoľko do nej nie sú zahrnuté osoby študujúce na stredných školách a v prvom ročníku vysokých škôl. Naopak takto definovaná skupina obyvateľov zahŕňa čoraz početnejšiu skupinu vysokoškolských študentov pracujúcich popri štúdiu a tiež pracujúcich dôchodcov. Podľa údajov internetového portálu *Študentské financie pracovalo* v roku 2013 popri vysokej škole 29 % študentov a tento podiel má narastajúcu tendenciu. Podľa odhadov vysokých škôl si v súčasnosti popri štúdiu privyrába väčšina študentov.

Graf č. 2: Zmena počtu obyvateľov hlavných vekových skupín za obdobie 2017 – 2060

Zdroj: Prognóza vývoja obyvateľstva SR do roku 2060

Graf č. 3: Vývoj počtu obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov do roku 2060

Zdroj: Prognóza vývoja obyvateľstva SR do roku 2060

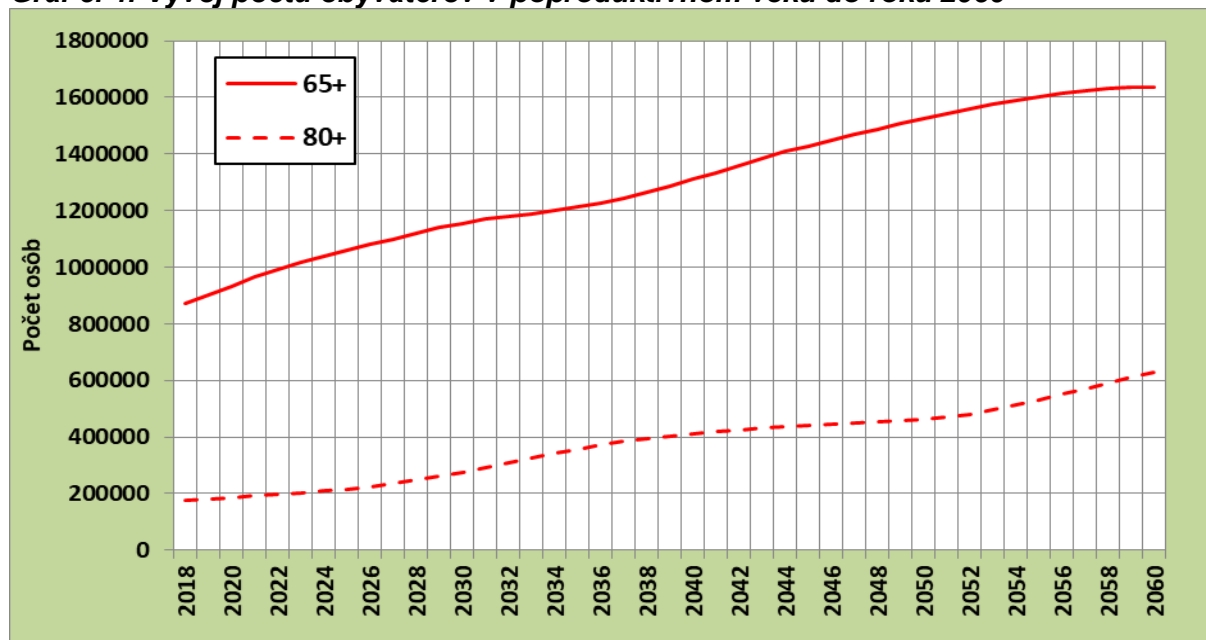
V skupine obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov sa v období 2017 – 2060 očakáva zníženie počtu z necelých 3,5 mil. osôb na zhruba 2,5 mil. osôb (graf č. 3), čo znamená celkový úbytok 960-tis. osôb, resp. 28 %. Počet obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov sa bude výrazne znižovať počas celého prognózovaného obdobia (priemerný ročný úbytok dosiahne hodnotu 22,3 tis. osôb). Mierne spomalenie klesajúceho trendu bude možné pozorovať v 30. rokoch 21. storočia a tesne pred rokom 2060. Druhé zníženie sa dá považovať za predzvesť zastavenia poklesu počtu obyvateľov v produktívnom veku. Uvedené zmeny budú spôsobené presunom silných populačných ročníkov z druhej polovice 20. storočia cez produktívnu vekovú skupinu.

Do predpokladov prognózy je zahrnutý aj migračný prírastok, ktorý by mal počas celého obdobia 2018 – 2060 dosiahnuť hodnotu 235 tis. osôb [2]. Pokiaľ by sa tento predpoklad nenaplnil a migračné saldo by bolo nižšie, prehĺbilo by to už aj tak veľmi vysoký úbytok obyvateľov v produktívnom veku, pretože najväčší migračný prírastok sa očakáva práve u obyvateľov v tejto vekovej skupine. Pokiaľ by na Slovensku nebol v najbližších desaťročiach prírastok z migrácie vôbec, úbytok obyvateľov vo vekovej skupine 20 – 64 rokov by do roku 2060 presiahol hranicu 1,2 mil. osôb, čo by znamenalo zníženie počtu osôb zhruba o tretinu.

3. OBYVATEĽSTVO V POPRODUKTÍVOM VEKU

Intenzívne starnutie obyvateľstva, ktoré so sebou prináša radikálne zvýšenie počtu a podielu obyvateľov v poproduktívnom veku, sa považuje za najväčšiu demograficky podmienenú výzvu pre 21. storočie [4], [5], [7]. Navyše populačné starnutie na Slovensku bude v porovnaní s ostatnými európskymi krajinami veľmi intenzívne [9], [12]. Počet obyvateľov vo veku 65 a viac rokov sa v období 2017 – 2060 zvýši z necelých 870-tis. na zhruba 1635-tis. osôb (graf č. 4), čo predstavuje prírastok 760-tis. osôb, resp. 87 %.

Graf č. 4: Vývoj počtu obyvateľov v poproduktívnom veku do roku 2060

Zdroj: Prognóza vývoja obyvateľstva SR do roku 2060

Na rozdiel od skupiny produktívneho obyvateľstva bude starnutie obyvateľstva v najbližších desaťročiach prebiehať aj v rámci poproduktívneho obyvateľstva. Priemerný vek v tejto vekovej skupine sa zvýši zo súčasných 74 rokov na 77,8 roka v roku 2060. To znamená, že rast počtu obyvateľov v najstaršom veku bude ešte intenzívnejší ako rast celej skupiny poproduktívneho obyvateľstva. Vo vekovej skupine nad 80 rokov pôjde o zvýšenie o 450-tis. osôb, čo znamená zhruba 2,5-násobné zvýšenie za obdobie 2017 – 2060 (graf č. 4). Podiel tejto najstaršej vekovej skupiny obyvateľov na celkovej počte obyvateľov sa zvýši zo súčasných 3,2 % na 12,2 % v roku 2060.

Intenzívny prírastok poproduktívneho obyvateľstva sa zachová až do konca 50. rokov 21. storočia, od roku 2060 sa očakáva zastavenie tohto prírastku. Zmena

trendu sa však netýka najstaršieho obyvateľstva, zvyšovanie počtu obyvateľov vo veku 80 a viac rokov bude ešte niekoľko rokov pokračovať (graf č. 4). Aj za zmenou trendov vo vývoji počtu obyvateľov v poproduktívnom veku stoja silné populačné ročníky narodené v druhej polovici 20. storočia a ich posun vo vekovej štruktúre slovenskej populácie.

4. NIEKTORÉ SPOLOČENSKÉ DOPADY SPÔSOBENÉ DEMOGRAFICKÝM VÝVOJOM

Spoločenské dopady očakávaného vývoja počtu a predovšetkým vekovej štruktúry obyvateľstva budú na Slovensku v najbližších desaťročiach závažné. Vysoký podiel seniorov v populácii znamená pre spoločnosť doteraz nezažitú skúsenosť. Dá sa očakávať, že sa zmení celá spoločenská klíma a dopady sa prejavia prakticky vo všetkých oblastiach spoločenského života. Najviac budú zasiahnuté tie oblasti, ktoré demografický vývoj ovplyvňuje priamo. Ide o trh práce, sociálne poistenie, zdravotníctvo a sociálne služby [12].

Produktívne obyvateľstvo predstavuje potenciál pre pracovnú silu. Očakávaný výrazný úbytok obyvateľstva v produktívnom veku tento potenciál výrazne zníži. Stav a potrebu pracovnej sily ovplyvňujú okrem počtu obyvateľov v produktívnom veku aj viaceré ďalšie faktory. Ide predovšetkým o ekonomickú aktivitu, produktivitu práce, vedecko-technický a technologický pokrok, organizačné opatrenia. Potenciál pre početnejšiu pracovnú silu predstavujú hlavne nezamestnaní, cudzinci, dôchodcovia a študenti [11]. Je otáznou, či taký výrazný úbytok produktívneho obyvateľstva, aký čaká Slovensko do roku 2060, je možné vôbec vykompenzovať. Každopádne bude potrebné zmobilizovať všetky rezervy, ktoré dokážu ovplyvniť stav a potrebu pracovnej sily, aby sa hroziace problémy na trhu práce čo najviac zmiernili [12].

Cudzinci dokážu významne a prakticky okamžite zaplniť medzery na trhu práce, pokiaľ prichádzajú v produktívnom veku a s potrebnou kvalifikáciou. Vyžaduje si to však premyslenú a cieleňú migračnú politiku, ktorá dokáže reflektovať potreby trhu práce. Cudzinci, ktorí prichádzajú za prácou podľa premyslenej stratégie, zmierňujú nedostatok pracovnej sily a zároveň sa ľahšie integrujú do spoločnosti, nakoľko práca je významný integračný faktor [1], [4], [5].

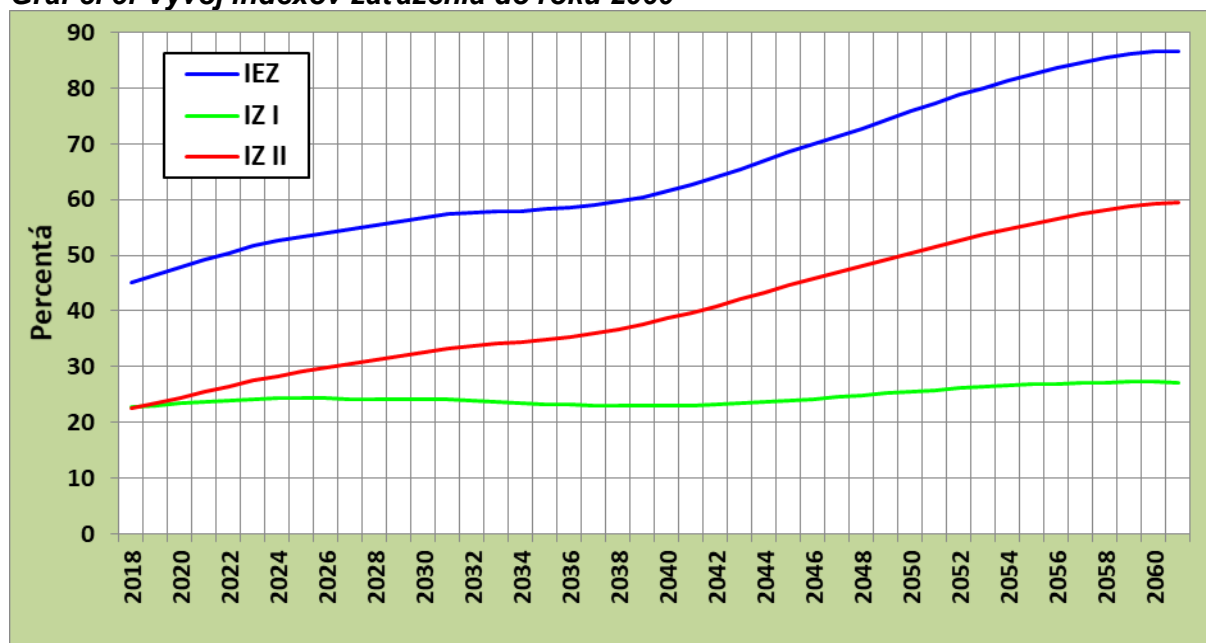
Nezamestnanosť je výrazne negatívny spoločenský jav, preto prechod medzi nezamestnanosťou a prácou je veľmi žiaduci. Býva však často zložitý. Problémom sú hlavne strata pracovných návykov alebo celkovo neochota pracovať, nízka vzdelanostná úroveň, nevhodná profesijná štruktúra (hlavne z regionálneho hľadiska) a nízka mobilita uchádzačov o prácu. Pri súčasnej (relatívne nízkej) úrovni nezamestnanosti a spomínaných problémoch pri zamestnávaní ľudí bez práce, sa potenciál tejto skupiny osôb na zlepšenie situácie na trhu práce javí ako malý.

Ďalším zdrojom pracovných síl sú seniori. V kontexte predlžujúceho sa života táto skupina naberá na význame, keďže sa javí ako logické rozdeliť predlžujúci sa život medzi prácu a dôchodok. Samozrejme platí, že obdobie, počas ktorého starobní dôchodcovia poberajú dôchodok, by sa mala predlžovať. K dispozícii je pomerne silný nástroj, ktorý zohľadňuje potreby trhu práce a zároveň znižuje záťaž spojenú s dôchodkovým zabezpečením v dôsledku zvyšovania počtu dôchodcov. Ide o zvyšovanie hranice dôchodkového veku v závislosti od zmeny strednej dĺžky života. Zásadným predpokladom na dlhšie zotrvanie seniorov na trhu práce je

prispôsobovanie podmienok na trhu práce potrebám starnúcej pracovnej sily [11], [12].

Mladí ľudia vstupujú na trh práce v čoraz vyššom veku, a to hlavne v dôsledku predlžujúceho sa času vzdelávania. Čoraz viac sa však predlžuje aj obdobie medzi ukončením štúdia a nástupom do zamestnania, ktoré býva často vyplnené ďalším (doplnkovým) vzdelávaním, poznávaním alebo hľadaním práce v zahraničí [8]. Skrátiť vzdelávací proces, zvýhodniť skorší vstup na trh práce, resp. nepredlžovanie štúdia, prepájať vzdelávanie s praxou, to sú možnosti, ako posilniť ekonomickú aktivitu vo fáze vstupu na trh práce.

Graf č. 5: Vývoj indexov zaťaženia do roku 2060

Zdroj: Prognóza vývoja obyvateľstva SR do roku 2060

V prípade ostatných ekonomicky neaktívnych osôb ide väčšinou o ľudí, ktorí buď nemôžu, alebo nechcú pracovať na plný úväzok. Niektorým z nich by však pravdepodobne vyhovovala práca na skrátený úväzok (týka sa to aj iných skupín obyvateľov, hlavne seniorov a rodičov s malými deťmi). Momentálne sa tento druh práce na Slovensku využíva veľmi málo. Zatraktívnenie práce na skrátený úväzok pre zamestnávateľov aj zamestnancov by mohlo prispieť k rastu pracovnej sily [8].

Zásadný prírastok seniorov v dôchodkovom veku spôsobuje záťaž pre dôchodkové zabezpečenie, zásadný nárast najstaršieho obyvateľstva (vo veku nad 80 rokov) predstavuje záťaž pre zdravotníctvo a sociálne služby. V praxi to znamená výrazný nárast poberateľov dôchodkov a výrazný nárast klientov využívajúcich zdravotné a sociálne služby [6], [12].

Situácia so sociálnym zabezpečením je o to komplikovanejšia, že vývoj počtu produktívneho a poproduktívneho obyvateľstva je protichodný, čím sa zvyšuje ekonomické zaťaženie obyvateľstva² (graf č. 5). V roku 2017 pripadalo na 100 osôb v produktívnom veku 45 osôb v neproduktívnom veku. V roku 2060 bude na 100 produktívnych osôb pripadať 86 neproduktívnych. Z toho 27 budú deti do 15 rokov a 59 seniori vo veku 65 a viac rokov. Zvyšovať sa teda bude predovšetkým zaťaženie produktívnej populácie seniormi, za obdobie 2017 – 2060 pôjde o zvýšenie 2,6-násobné. Tým, že počet detí sa bude znižovať pomalšie ako počet obyvateľov v produktívnom veku, zvýši sa aj zaťaženie produktívneho obyvateľstva detskou zložkou populácie, a to 1,2-násobne. Celkovo sa v rokoch 2017 – 2060 zvýši ekonomické zaťaženie obyvateľstva 1,9-násobne.

Pre sociálnu poisťovňu znamená zvýšenie ekonomického zaťaženia obyvateľstva menej prispievateľov a viac poberateľov a tým problémy s udržateľnosťou. Okrem už spomínaného zvyšovania hranice veku odchodu do dôchodku treba zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému.

5. ZÁVER

Pokiaľ ide o hlavné demografické trendy, sú strednodobé demografické prognózy spoľahlivé a najviac to platí pre vekové zloženie obyvateľstva. Preto by sa demografické výzvy, spomínané v predchádzajúcich kapitolách, nemali brať na ľahkú váhu. Spoločnosť má len obmedzené možnosti na ovplyvňovanie reprodukčného a rodinného správania obyvateľstva, ktoré by však mala v plnej miere využiť. A to, čo ovplyvniť nedokáže, mala by kompenzovať prostredníctvom reforiem a opatrení, aby dopady očakávaného demografického vývoja neboli pre spoločnosť neúnosné [3], [4], [5], [11].

V tomto smere sa na Slovensku premrhalo už veľa času, veď o problémoch, ktoré prinesie demografický vývoj v priebehu najbližších desaťročí, sa hovorí už od začiatku 90. rokov minulého storočia. Opatrenia zamerané na ovplyvňovanie demografického vývoja a tlmenie jeho dopadov na spoločnosť však dodnes nemajú podobu uceleného, komplexného a dlhodobo stabilného systému. A to sme okrem časového predstihu mali k dispozícii aj riešenia, ktoré sa osvedčili v iných európskych krajinách, ktoré rovnakou fázou vývoja prešli už v minulosti.

Jediným účinným spôsobom, ktorý môže zmierniť proces populačného starnutia a zároveň prispieva k zmierneniu úbytku obyvateľstva, je zvýšenie pôrodnosti. Podpora rodín s deťmi, ktorá je nevyhnutným predpokladom na zvýšenie pôrodnosti, však nikdy nenadobudla takú podobu, aby dokázala zásadnejšie ovplyvniť rozhodnutia rodín mať viac detí [3], [8], [10], [11].

Z reforiem, ktoré reagujú na demografický vývoj, sa uskutočnila len dôchodková a aj tá bola zo strany štátu dlhodobo spochybňovaná, namiesto snahy o stabilizáciu dôchodkového systému. Vzhľadom na očakávaný demografický vývoj veľmi potrebné

² Index ekonomického zaťaženia (IEZ) hodnotí celkové zaťaženie produktívneho obyvateľstva neproduktívnym, t. j. koľko osôb vo veku 0 – 14 rokov a 65 a viac rokov pripadá na 100 osôb vo veku 15 – 64 rokov.

Index zaťaženia I (IZ I) hodnotí zaťaženie produktívneho obyvateľstva detskou zložkou populácie, t. j. koľko obyvateľov vo veku 0 – 14 rokov pripadá na 100 osôb vo veku 15 – 64 rokov

Index zaťaženia II (IZ II) hodnotí zaťaženie produktívneho obyvateľstva seniorskou zložkou populácie, t. j. koľko osôb vo veku 65 rokov a viac pripadá na 100 osôb vo veku 15 – 64 rokov.

reformy (zdravotnícka a sociálna) sa ani nezačali. V intenzívne starnúcej spoločnosti bude poskytovanie zdravotnej starostlivosti, starostlivosť o seniorov, dlhodobo chorých a zomierajúcich patriť medzi veľmi dôležité témy [6], [12].

Nielenže sa nepodarilo vybudovať systém opatrení, ktorý by vhodne reagoval na súčasný a očakávaný demografický vývoj, niektoré populistické a nekompetentné kroky najvyšších predstaviteľov štátu situáciu dlhodobo komplikujú. Za všetky spomeňme spochybňovanie nezvratnosti populačného starnutia ešte v roku 2008, bagatelizovanie nastupujúceho nedostatku pracovných síl ešte v roku 2017 alebo súčasné snahy o zastropovanie dôchodkového veku.

Aj keď možnosť bezproblémového vyrovnania sa s demografickými výzvami už nie je reálna, stále platí radšej neskoro ako nikdy. Čím menej sa nám podarí spraviť pre udržateľný chod spoločnosti v súčasnosti a blízkej budúcnosti, tým viac zaťažíme budúce generácie, ktoré budú musieť nájsť riešenia v oveľa nepriaznivejšej situácii, ako máme my v súčasnosti.

LITERATÚRA

- [1] BARGEROVÁ, B. – DIVINSKÝ, B.: Integrácia migrantov v SR. Výzvy a odporúčania pre tvorcov politik. Bratislava: IOM, 2008. 154 s.
- [2] BLEHA, B. – ŠPROCHA, B. – VAŇO, B.: Prognóza obyvateľstva Slovenska do roku 2060. Revízia poznatkov a predpokladov v kontexte pokračujúcej transformácie. Bratislava: INFOSTAT, 2018. 75 s. ISBN 978-80-89398-37-9.
- [3] BLEHA, B. – VAŇO, B.: Niektoré teoretické a metodologické aspekty populačnej politiky a náčrt jej koncepcie pre SR. In: Sociológia, 2007, č. 1, s. 62 – 80.
- [4] DEMENY P.: Population policy dilemmas at the dawn of 21st century. In: Population and Development Review, 2003, č. 1, s. 1 – 28.
- [5] DEMENY, P.: Policy challenges of Europe's demographic changes: From past perspectives to future prospects. In: Macura, M. (ed.): The New Demographic Regime: Population Challenges and Policy Responses. New York: United Nations, 2005, s. 1 – 9.
- [6] HOLMEROVÁ, I. – VÁLKOVÁ, M. – VAŇKOVÁ, H. – JURAŠKOVÁ, B.: Vybrané aspekty zdravotní a dlhodobé péče o stárnoucí populaci. Demografie, 2011, č. 2, s. 140 – 151.
- [7] McDONALD, P.: Too many or too few: population dilemmas of the 21st century. In: Journal of Health Population and Nutrition, roč. 19, 2001, č. 3, s. 155 – 157.
- [8] POTANČOKOVÁ, M. – VAŇO, B.: "Seeking balance: Reconciliation of work and family life in Slovakia." In: Michoň, P. (ed.): Work-life Balance Policy in Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia 1989-2009. Twenty years of transformation. Poznaň: Dom Wydawniczy Harasimowicz, 2010, s. 77 – 96.
- [9] The 2018 Ageing Report. Brussels: European Commission, 2018, 406 p. ISBN 978-92-79-77460-7.
- [10] VAŇO, B.: Štátne opatrenia súvisiace s narodením a výchovou detí. In: Bleha, B. (ed.): Populačný vývoj Slovenska na prelome tisícročí: kontinuita či nová éra? Bratislava: Geografika, 2009, s. 297 – 313.
- [11] VAŇO, B.: Môžeme ovplyvniť proces starnutia obyvateľstva na Slovensku? In: Slovenská štatistika a demografia, 2015, č. 3, s. 59 – 69.
- [12] VAŇO, B.: Súčasný a očakávaný populačný vývoj na Slovensku a jeho spoločenské a ekonomické dopady. Prognostické práce, 2015, č. 3, s. 273 – 293.

RESUMÉ

V najbližších desaťročiach očakávame na Slovensku zníženie počtu obyvateľov a intenzívne populačné starnutie. Zmeny sa dotknú hlavne produktívneho a poproduktívneho obyvateľstva, počet a podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku sa výraznejšie nezmení. Počet obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov sa do roku 2060 zníži zhruba o 960 tis. osôb. Za to isté obdobie vzrastie počet seniorov zhruba o 760 tis. osôb, čo bude znamenať zhruba 2-násobný počet v porovnaní so súčasnosťou.

Očakávaný vývoj počtu a hlavne vekového zloženia obyvateľstva prinesie viaceré závažné spoločenské výzvy. Najviac zasiahnuté budú tie oblasti spoločenského života, ktoré priamo súvisia s obyvateľstvom. Pôjde o trh práce, sociálne poistenie, zdravotníctvo a sociálne služby, zmení sa však celá spoločenská klíma.

Spoločnosť má len obmedzené možnosti na ovplyvňovanie reprodukčného a rodinného správania obyvateľstva, ktoré by však mala v plnej miere využiť. Čo ovplyvniť nedokáže, mala by kompenzovať prostredníctvom reforiem a opatrení, aby dopady očakávaného demografického vývoja neboli pre spoločnosť neúnosné. Závažnosť demografických výziev si vyžaduje vytvorenie komplexného a dlhodobého stabilného systému opatrení.

RESUME

In the coming decades, Slovakia expects to see a population decrease and an intensive population ageing. The changes will affect predominantly productive and post-productive population, the number and share of the population at pre-productive age will not change significantly. Until 2060, the number of population aged 20-64 years will be reduced by approximately 960 thousand persons. For the same time period, the number of senior citizens will increase by approximately 760 thousand persons which will mean roughly the double of the present number.

The expected development of number and, in particular, the age structure of the population will bring a number of serious societal challenges. The most affected will be the areas that are directly related to the population, more specifically the labor market, social insurance, health care and social services, but the overall social climate will be different.

The society has only limited opportunities to influence the reproductive and family behavior of the population, but all opportunities should be fully exploited. What cannot be influenced should be compensated through reforms and measures so that the impacts of the expected demographic development are not unbearable for society. The importance of demographic challenges requires the establishment of a comprehensive and a long-term stable system of measures.

PROFESIJNÝ ŽIVOTOPIS

Ing. Boris Vaňo vyštudoval Vysokú školu ekonomickú v Bratislave a následne absolvoval postgraduálne štúdium demografie na Karlovej univerzite v Prahe. Od roku 1980 pracuje v Inštitúte informatiky a štatistiky ako výskumný pracovník v oblasti demografie. V rokoch 2000 – 2014 bol vedúcim Výskumného demografického centra. Špecializuje sa na hodnotenie populačného vývoja, demografické prognózy a populačnú politiku.

KONTAKT

vano@infostat.sk